

# El projecte frustrat d'una càtedra de Predicació a la Universitat de Barcelona (1695)

## *A frustrated project of a chair of Preaching at the University of Barcelona (1695)*

Rafael Ramis Barceló

r.ramis@uib.es

*Universitat de les Illes Balears – IEHM (Espanya)*

Pedro Ramis Serra

pedroramisserra@yahoo.es

*Universitat de les Illes Balears – IEHM (Espanya)*

Data de recepció de l'original: 03/10/2024

Data d'acceptació: 05/12/2024

### RESUM

Aquest article vol aprofundir en un aspecte desconegut de la història de la Universitat de Barcelona: el projecte frustrat d'erigir una càtedra de Predicació l'any 1695. La idea era unir la càtedra d'Hebreu i la de Predicació en la persona d'un sacerdot català i graduat a la Facultat de Sagrada Teologia, exercint en predicació. La nostra intenció és contextualitzar el projecte i publicar un interessant document de trenta-vuit punts sobre els problemes de l'erecció d'aquesta càtedra.

PARAULES CLAU: Càtedra, predicació, Universitat, Barcelona, segle XVII.

## RESUMEN

Este artículo quiere profundizar en un aspecto desconocido de la historia de la Universidad de Barcelona: el proyecto frustrado de erigir una cátedra de Predicación el año 1695. La idea era unir la cátedra de Hebreo y la de Predicación en la persona de un sacerdote catalán y graduado en la Facultad de Sagrada Teología, ejercitado en predicación. Nuestra intención es contextualizar el proyecto y publicar un interesante documento de treinta y ocho puntos sobre los problemas de la erección de esta cátedra.

PALABRAS CLAVE: cátedra, predicación, Universidad, Barcelona, siglo XVII.

## ABSTRACT

This article wants to delve into an unknown aspect of the history of the University of Barcelona: the frustrated project of erecting a chair of Preaching in 1695. The idea was to unite the chair of Hebrew and that of Preaching in the person of a Catalan priest and graduate at the Faculty of Sacred Theology, and trained in preaching. Our intention is to contextualize the project and publish an interesting thirty-eight point document on the problems of establishing this chair.

KEYWORDS: chair, preaching, University, Barcelona, 17<sup>th</sup> century.

Aquest escrit vol aprofundir en un aspecte bastant desconegut de la història de la Universitat de Barcelona: el projecte frustrat d'erigir una càtedra de Predicació a les acaballes del segle XVII. En el nostre llibre sobre la Universitat de Barcelona<sup>1</sup> férem un breu recorregut per aquest intent que no va reeixir, però no publicàrem la documentació, que dona un conjunt d'arguments que mostren els problemes i el funcionament dels equilibris de poder. La nostra intenció ara és contextualitzar el projecte d'erecció d'aquesta càtedra i publicar un interessant document de trenta-vuit punts sobre els arguments a favor i en contra.

<sup>1</sup> RAMIS BARCELÓ, R. i RAMIS SERRA, P. *La Universidad de Barcelona en el siglo XVII*, Madrid: Dykinson, 2023.

## 1. LES CÀTEDRES DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Amb l'excepció de Lleida,<sup>2</sup> erigida l'any 1300, les universitats catalanes (Girona,<sup>3</sup> Tarragona,<sup>4</sup> Vic,<sup>5</sup> Solsona<sup>6</sup> i Tortosa<sup>7</sup>), es basaven en el model de la Universitat de Barcelona,<sup>8</sup> tot i que aquesta sempre va tenir un desplegament de càtedres i un prestigi molt superior que les altres del Principat.

A la Facultat de Teologia de l'Estudi General de Barcelona, des de les Ordinacions de 1638,<sup>9</sup> hi havia tres càtedres majors (vitalícies) i tres càtedres menors (que vacaven cada tres anys). La càtedra major de Sagrada Escripura estava remunerada amb 120 lliures anuals, mentre que les altres dues càtedres majors d'escolàstica només amb 110 lliures. Les càtedres menors eren la del Mestre de les Sentències (90 lliures), Durando (80 lliures) i de dona Marina d'Aragó (de 70 lliures). A totes les càtedres, tret de les d'Escripura, s'ensenyaven les doctrines de Sant Tomàs, sense cap mena de concessió a la pluralitat de vies.

<sup>2</sup> ESTEVE I PERENDREU, F., *Mestrescoles i rectors de l'Estudi General de Lleida (1597-1717)*, Lleida: Universitat de Lleida, 2007; RAMIS BARCELÓ, R. *Estudios sobre la Universidad de Lérida (1561-1717)*, Madrid: Dykinson, 2018.

<sup>3</sup> RAMIS BARCELÓ, R. i RAMIS SERRA, P. *La Universidad de Girona (1561-1717)*, Madrid: Dykinson, 2022.

<sup>4</sup> RAMIS BARCELÓ, R. i RAMIS SERRA, P. *Estudios sobre la Universidad de Tarragona (1572-1717)*, Madrid: Dykinson, 2022.

<sup>5</sup> GUDIOL I CUNILL, J. *La Universitat Literària de Vich*, Vic: Balmesiana, 1924; RIAL CARBONELL, R. *L'Ensenyament superior a la Catalunya central entre els segles XVII i XIX: de la Universitat Literària de Vic (1599-1717) al Seminari Conciliar de Vic (1749-1868)*, Barcelona: Facultat de Teologia, 2003; RAMIS BARCELÓ, R. i RAMIS SERRA, P., *La Universidad de Vic (1599-1717)*, Madrid: Dykinson, 2022.

<sup>6</sup> SERRA VILARÓ, J. *Universidad Literaria de Solsona*, Tarragona: Hnos. Sugranyes, 1953; BELTRÁN DE HEREDIA, V. «Catálogo de los colegiales, lectores y rectores del Colegio de San Miguel de Solsona (1615-1835)», *Analecta Sacra Tarraconensis*, núm. 31 (1958), p. 125-137; RAMIS BARCELÓ, R. «Sobre los privilegios de la Universidad de Solsona y los grados en leyes, cánones y medicina durante el siglo XVII», *Glossae. European Journal of Legal History*, núm. 12 (2015), p. 661-678; RAMIS BARCELÓ, R. i RAMIS SERRA, P., «Los últimos grados de la Universidad de Solsona (1701-1715)», *Historia. Instituciones. Documentos*, núm. 44 (2017), p. 313-349.

<sup>7</sup> QUEROL COLL, E. *L'Antiga Universitat a Tortosa (1529-1824)*, Tortosa: Antena Cultural Tortosa-Universitat Rovira i Virgili, 2013; RAMIS BARCELÓ, R. i RAMIS SERRA, P., *Estudios sobre la Universidad de Tortosa (1600-1717)*, Madrid: Dykinson, 2020.

<sup>8</sup> Sobre la historiografia de la Universitat, FERNÁNDEZ LUZÓN, A. «La Universidad de Barcelona: fuentes documentales y líneas de investigación», a RODRÍGUEZ SAN PEDRO BEZARES, L. E. i POLO RODRÍGUEZ, J. L. (coord.), *Universidades hispánicas: modelos territoriales en la Edad Moderna* (Miscelánea Alfonso IX), Salamanca: Universidad de Salamanca, 2007, p. 197-214.

<sup>9</sup> RAMIS BARCELÓ, R. i RAMIS SERRA, P., *Las Ordenaciones de la Universidad de Barcelona de 1638*, Madrid: Dykinson, 2019.

A la Facultat de Dret hi havia una càtedra major de Lleis i una altra de Cànon. A la càtedra major de Lleis s'havia de llegir el Digest Vell o Digest Nou, mentre que a les menors s'exposaven la Instituta, el Codi o el Digest inforçat. A les càtedres de Cànon s'havien de llegir el Decret o les Decretals i el llibre Sext o les Clementines. Els diumenges i festius, de 7 a 8 del matí, s'havia de llegir la càtedra de Concili de Trento, la qual, juntament amb la de Cirurgia, fou extingida el 1610. La càtedra de Prima de Cànon estava dotada amb 120 lliures; la de Prima de Lleis, amb 110; la de Decret, amb 90 lliures; la d'Instituta, amb 70; i la de Codi, amb 60. La Facultat havia apostat de manera clara pel Dret civil, desglossant el contingut de les lleis civils en quatre càtedres, mentre que només hi havia dues càtedres de cànon.

A la Facultat de Medicina hi havia així mateix sis càtedres, dues de majors i quatre de menors. A les dues majors s'havien d'ensenyar, respectivament, les obres d'Hipòcrates i Galè. Els seus titulars percebien 110 lliures. De les càtedres menors, tres eren les de Curs de Medicina, complementàries de les matèries que s'havien de llegir a les càtedres majors, amb un salari de 80 lliures. Una altra era Anatomia i Medicaments simples, que basava en les disseccions de cadàvers humans i l'estudi de les medicines es fonamentava en la pràctica d'herboritzacions. Al catedràtic, se li pagaven 60 lliures per a l'ensenyament de l'anatomia, i una quantitat addicional (unes 24 lliures) per a les herboritzacions. Hi havia també una càtedra de Cirurgia, que pertanyia formalment a la Facultat d'Arts, que posseïa un caràcter més pràctic, el titular del qual percebia 50 lliures cada any.

La Facultat d'Arts gaudia d'algunes de les càtedres millor remunerades, perquè exigien més dedicació lectiva als professors. Hi havia sis càtedres de Filosofia: dues començaven cada any, i els seus titulars percebien 150 lliures anuals. Ensenyaven les doctrines d'Aristòtil *iuxta mentem* de Sant Tomàs. Així mateix, hi havia tres càtedres complementàries: de Matemàtiques, Grec i Hebreu, totes elles pagades amb la modesta quantitat de 50 lliures. Per finir, direm que hi havia quatre càtedres de Gramàtica Llatina, per tal que els estudiants fossin perfeccionant-se progressivament en aquesta matèria, i una de Retòrica. Totes estaven remunerades amb 200 lliures.

És curiós que els professors de Grec, Matemàtiques i Hebreu tinguessin un perfil molt diferent. Es tractava de càtedres mal pagades i amb escàs alumnat. Gairebé tots els professors de Grec –després de Pere Joan i de Jeroni Nunyes, que llegien la càtedra amb la de Retòrica—<sup>10</sup> van ser juristes de formació. En

<sup>10</sup> FERNÁNDEZ LUZÓN, A. *La Universidad de Barcelona en el siglo XVI*, Barcelona: Universidad de Barcelona, 2005.

canvi, per a les càtedres de Matemàtiques i d'Hebreu, trobem professors de procedència diversa, si bé a la crònica s'indica una vegada i una altra que, a l'última, amb prou feines hi havia deixebles.

## 2. LA CÀTEDRA DE PREDICACIÓ

El 17 de gener de 1695, convocat i congregat el Consell de Cent, es va llegir un escrit del Bisbe de Barcelona, Canceller de la Universitat, perquè deliberessin sobre la introducció d'una càtedra d'Hebreu, que ajudés a la predicació, i el catedràtic de la qual fos un dels examinadors de Gramàtica; a més, es va demanar que es pogués donar de franc els graus de Teologia als fills legítims i a un nebot legítim dels doctors col·legiats, perquè fossin admesos gratuïtament a examen i grau de Batxiller, Llicenciat i Doctor en qualsevol Facultat. Així mateix, es va proposar que fossin admesos pel canceller a un grau de Filosofia i a un altre de Teologia cada any dos subjectes teòlegs que, per mèrits del certamen públic, quedessin dispensats de les conclusions majors i fossin admesos successivament al grau i agregació de Filosofia i de Teologia, sense obligació de pagar res a ningú. Per a l'ensenyament de la Predicació es proposava que el candidat fos Mestre, sacerdot català i graduat a la Facultat de Sagrada Teologia, exercitat en predicació i ben vist en exemple i peces de roba; que li apliqués provisionalment com a examinador de la Universitat; i es demanava que se li conferís la càtedra d'Hebreu –quan vaqués, per mort o jubilació– amb llur salari; que prediqués tots els dimarts a l'hospital dels malalts; que ministrés subjectes per ensenyar la Doctrina cristiana amb les seves plàtiques; i que apliqués els mitjans per perpetuar a l'ensenyament el llustre de la Universitat. Es va proposar primer escoltar els Col·legis de la Universitat i que els Consellers poguessin deliberar fins al setembre vinent.<sup>11</sup>

El 27 de gener de 1695, els Consellers, amb el vot de la Junta de la Universitat, en execució de la deliberació presa pel Savi Consell de Cent el 17 d'aquell mes sobre la càtedra de Predicació, van demanar per escrit al Rector de la Universitat que fossin servits respondre la resolució.<sup>12</sup>

El 15 de febrer de 1695 es va dur a terme una deliberació del Consell de Cent sobre l'erecció de la càtedra de Predicació, que constava de trenta-vuit

<sup>11</sup> AHCB, 1B. II-204, Registre de Deliberacions (1694-1695), f. 59b.

<sup>12</sup> AHCB, 1B. II-204, Registre de Deliberacions (1694-1695), f. 71rv.

punts, que és el document que transcrivim al final<sup>13</sup> i que passem a comentar. Es tracta d'un memorial dirigit al Virrei, que aleshores era Bernardino de Cárdenas y Portugal, Duc de Maqueda. La petició era l'erecció d'una càtedra de Predicació unida a la d'Hebreu, i la gràcia de dos graus amb agregacions gratuïtes cada any, per dos estudiants seglars, un de Teologia i un de Filosofia.

La petició que feia el Bisbe (com a Canceller) era el que el Virrei i el Consell de Cent li fessin la gràcia dels graus amb agregacions, podent escollir el Virrei els graduats en un certamen públic de predicació, després d'haver ensenyat almanco un any, i que servissin per a conclusions majors i menors, amb els mateixos privilegis que la resta de graduands. D'acord amb aquestes circumstàncies, es demanava al Virrei l'erecció de la càtedra.

Seguidament, es resumeixen les dificultats esgrimides per les quatre Facultats (Col·legis). La primera provenia del Col·legi de Teologia, ja que els Doctors tenien el dret de rebre propines de tots els graus i agregacions, la qual cosa també demanaven els de la Facultat de Lleis, car trobaven un perjudici no rebre-les. No obstant això, no es tractava d'un privilegi *de iure*, de forma que es podia canviar. La segona dificultat arribaria del Col·legi de Filosofia, perquè no considerava la mesura proporcionada. Certament, el Virrei i el Consell de Cent havien fet gràcia de dos graus gratuïts cada any a les Facultats de Teologia i Lleis als dits «catedrillaires», que es graduaven després de dos anys de lectura. Igualment, el Virrei havia fet concessions a dos estudiants pobres.

La tercera dificultat la indicava el Col·legi de Lleis, adduint que, si es feia la gràcia dels graus amb agregacions al Canceller, seria una mercè superior a la que es donava als fills i nebots, car el Canceller la tindria sempre i els col·legiats només quan tinguessin fills i nebots. Tot així, aquesta dificultat era fàcil de superar, perquè sempre hi hauria dos candidats, fills o nebots, dels 84 doctors col·legiats. S'indicava, en tot cas, la preeminència del Bisbe, car tenia el dret d'assistir a tots els graus i conferir-los, mentre que els col·legiats només feien l'habilitació i examen. Per tant, aquesta dificultat presentada pel Col·legi de Lleis era molt irrellevant si es comparava amb la tasca i preeminència del Bisbe com a Canceller.

El document continuava ponderant que la petició del Bisbe no era exagerada i que es feia per a dos estudiants pobres que, en paraules de Solórzano Pereira, «ibi sed et genus humanitatis noxiosissimum esse non illos extollere et premiis

<sup>13</sup> AHCB, 1B. II-204, Registre de Deliberacions (1694-1695), s.f., f. 234r.

solicitare de publico, quacumque in arte excellere reperiantur». <sup>14</sup> I s'adduïa que aquesta generositat amb el Bisbe-Canceller es podria considerar una mercè de Príncep, d'acord amb el que indicava igualment Solórzano Pereira. <sup>15</sup>

Finalment, es demanava que pogués haver-hi un seminari de predicadors insignes catalans, especialment fills de pobres, que poguessin predicar per la salut espiritual de les ànimes. Igualment, s'adduï la raó que la qüestió de les propines era secundària i el més important eren els graus acadèmics, i que, en el conjunt de les gràcies i prerrogatives, no era difícil emmarcar la concessió de graus gratuïts. I si moltes universitats ho feien per servir en una campanya militar (com passava a Lleida), amb més motiu es podria fer a Barcelona, una Universitat instituïda *ad instar Ilerdae*.

Quant als exercicis per la càtedra de Predicació, es podrien fer en una església de Barcelona, davant el Santíssim Sagrament, i allà assenyalar els punts que hauria de predicar el catedràtic de Predicació. Allà hi haurien de concórrer tres o quatre examinadors sinodals, i fer una relació per al Virrei dels subjectes que es tindrien per hàbils, a fi que el Consell de Cent en pogués escollir dos: al primer li donarien un grau de Facultat major, i al segon, de Facultat menor. En cas que fos un teòleg i que no es pogués graduar de Teologia, car ja tingués aquest grau, que rebés el grau de batxiller i agregat a la Facultat de Lleis i Cànon, en lloc del de Teologia. Hi havia una objecció dels col·legis, indicant que els actes universitaris s'havien de fer en una Universitat i no en una Església, si bé era una gràcia que podia concedir el Virrei.

Igualment, es demanava que el Virrei pogués fundar la càtedra de Predicació sense modificar el curs de les altres, car tampoc alterava els privilegis. Els quatre col·legis indicaven que la càtedra de Predicació seria supèrflua, car ja hi havia una càtedra de Sagrada Escriptura i una de Retòrica, on s'ensenyaven les formes de predicar, si bé els defensors de la càtedra consideraven que l'objecte seria distint, car l'objectiu era pròpiament l'exercici declamatori i el que ensenyaven els Sants Pares en les retòriques sacres. Per aquesta raó, l'explicació es podria augmentar, car hi hauria dues càtedres, i no seria contrari a les càtedres ni catedrilles ja fundades.

Quant a l'objecció del Col·legi de Teologia, que deia que la Universitat de Barcelona estava fundada *ad instar* de la de Lleida, Perpinyà i Tolosa, i que si, en elles, no hi havia càtedra de Predicació, no es podia erigir a Barcelona,

<sup>14</sup> SOLÓRZANO PEREIRA, I. *Emblemata centum regio-politica*, [Madrid], s.n., [1651], p. 672.

<sup>15</sup> *Idem*, p. 676.

la resposta era que la clàusula *ad instar* significava en la participació i gaudi dels privilegis, i no en l'ordre de les cattedres. Pel que fa a l'objecció dels juristes, segons la Clementina prima *de magistris*,<sup>16</sup> no es podria suprimir la càtedra d'Hebreu, sinó que es manava que fossin sufragades pels bisbes i persones eclesiàstiques. No obstant això, els partidaris de la càtedra de Predicació contestaven que no hi hauria supressió, sinó ampliació. De fet, a les universitats hi havia cattedres d'Escot, Durando, Música i Art militar<sup>17</sup> que eren de manco importància que la de Predicació.

Salvades totes aquestes diferències, el Virrei i el Consell de Cent podien atorgar el permís per fundar la nova càtedra de Predicació, si es trobava algú que la pogués sufragar amb diners propis, com va passar amb la de dona Marina d'Aragó, i no pertorbés l'ensenyament d'Hebreu, i amb la condició que el catedràtic fos eclesiàstic català, seglar i graduat en una Facultat major.

Finalment, el 15 de juny de 1695, els Consellers van deliberar posar en pràctica la Predicació, a fi d'obtenir els candidats més hàbils i dignes. D'aquesta manera es podien triar els més adients per doctrina, vida i costums, dels Col·legis de Teologia, o de Lleis i Cànon, per tal de concedir-los el grau de Doctor respectiu. Així mateix, elegirien candidats del Col·legi de Filosofia, per conferir el grau de Doctor, de manera que, dels tres Col·legis, anualment serien elegits els qui no pagarien res. Però finalment, després d'haver-ho argumentat, decidiren que aquesta deliberació no seria reportada al Consell de Cent fins que el Bisbe s'hagués decidit a extingir la càtedra d'Hebreu i conferir-ne els graus.<sup>18</sup>

Finalment, el Bisbe no extingí la càtedra d'Hebreu i el projecte d'instaurar la càtedra de Predicació fou abandonat. En el memorial hi trobem arguments interessants, perquè certament era molt necessària per a la vida pastoral la càtedra de Predicació, matèria que, fins aleshores, no havia tingut rang universitari.

Aquesta circumstància s'ha de lligar amb la crisi dels estudis d'Hebreu. En aquelles mateixes dates, per exemple, a la Universitat Lul·liana de Mallorca, el frare dominicà Josep Agramunt,<sup>19</sup> catedràtic d'Hebreu, en data de 15 de

<sup>16</sup> Clem, 5, 1, 1.

<sup>17</sup> Val a dir que Música i Art Militar s'ensenyaven especialment als Col·legis de Nobles.

<sup>18</sup> AHCB, 1B. II-204, Registre de Deliberacions (1694-1695), f. 203v.

<sup>19</sup> CALLADO ESTELA, E. «El escritor dominico fray José Agramunt: (1672-1732)», a Alabrus, Rosa Ma et alt. (eds.). *Pasados y presente: estudios para el profesor Ricardo García Cárcel*, Barcelona: Universidad Autónoma de Barcelona, 2020, p. 607-619.

maig de 1697 va deixar la càtedra perquè no tenia estudiants.<sup>20</sup> Cal pensar que les llengües clàssiques i bíbliques estaven en un declivi, per l'ús i l'abús de l'escolàstica. Als convents dominicans més petits de la Província d'Aragó es va eliminar la lectura de Sagrada Escripura i només quedà la de teologia de sant Tomàs.<sup>21</sup>

Aquest intent d'utilitzar la càtedra d'Hebreu per bastir-ne una de Predicació mostra el naixement d'uns nous ideals, un retorn a la retòrica sagrada, que moltes dècades més tard cristal·litzaria en els plans d'estudi reformistes, a partir de Carles III. A la Universitat de Barcelona es va fer aquest intent primerenc, que no va reeixir, i que hagués sigut un precedent important.

### 3. A TALL DE CLOENDA

El projecte d'instaurar una càtedra de Predicació a la Universitat de Barcelona va topar ràpidament amb els interessos dels poders (el Bisbe-Canceller, el Virrei i el Consell de Cent) i de les quatre Facultats, que consideraven les possibles col·lisions amb els privilegis respectius.

El candidat de la càtedra de Predicació havia d'esser Mestre, sacerdot català i graduat a la Facultat de Sagrada Teologia, ben exercitat en predicació i ben vist en exemple i vestit. Com que els examinadors de Gramàtica havien d'esser externs, la petició demanava que li aplicués provisionalment la percepció com a examinador de la Universitat; i, en el futur, per a cobrir les despeses, es demanava que se li conferís la càtedra d'Hebreu –quan vaqués, per mort o jubilació del titular– amb llur salari. Les seves obligacions eren predicar tots els dimarts a l'hospital dels malalts i preparar subjectes per ensenyar la Doctrina cristiana amb les seves plàtiques, per donar més llustre a la Universitat.

La idea de l'erecció d'una càtedra de Predicació unida a la d'Hebreu, i la gràcia de dos graus amb agregacions gratuïtes cada any, per dos estudiants seglars, un de Filosofia i un de Teologia, suposava un desajust amb el privilegi de la percepció de propines dels diversos Col·legis, que formularen diverses objeccions. Al final, la càtedra no va reeixir, per manca de finançament i pels recels, però no deixa d'esser un projecte ben interessant i original de la Universitat de Barcelona, a les acaballes del segle XVII.

<sup>20</sup> Arxiu Històric de la Universitat de les Illes Balears, Llibre 29, Graus des de 1696 a 1703, ff. 56r-57r.

<sup>21</sup> RAMIS BARCELÓ, R. *La segunda escolástica. Una propuesta de síntesis histórica*, Madrid: Dykinson, 2024, p. 270.

*DOCUMENT*

[Transcripció paleogràfica de AHCB, 1B. II-204, Registre de Deliberacions (1694-1695), s.f.]

Exm. Señor.

Graus. En execucio del que V.E. se ha servit ordenarnos, inseguint la deliberacio presa en lo savi Concell de Cent tingut y celebrat als 17 de Febrer prop passat sobre lo fet de su Illma. posam a la gran comprehencio de V.E. lo seguent.

2. Ab la representacio de su Illma. se proposaren a V.E. dos cosas la erecsio de una Cathedra de predicacio, amb unio de la de Hebreu, y son salari, y la gracia de dos graus, ab agregacions gratis tots los anys, per dos estudiants seglars, un de Theologia, y altre de filosofia, y ab las circunstancias que se lligen en dita representacio.
3. Pero vuý solamente se reduceix la significacio de su Illma. (com es de veurer ab son ultim paper presentat) en que V.E. y savi Consell de Cent li fasse gracia de dits graus ab agregacions com à Cancellor que es de dita Universitat elegint V.E. los graduandos ab un certamen publich de predicacio, despres de haver professat per lo menos un any la dita facultat, y exercici de predicacio, valentlos, dit acte per conclusions majors, y menors, y tenint lo demes que tenen tots los que se agraduan en ditas facultats.
4. Y en quant à la erecsio de la dita Cathedra (a bo que su Illma. no persisteix vuý amb sa instancia) apar que V.E. podria donar permissio per fundarsa aquella en dita Universitat per qualsevol que mogut del zel pio de son institut la volgues fundar, dumodo V.E. no gastas cosa alguna, per ningun temps ab sa erecsio y salaris.
5. Presuposat lo fet, que se deu reportar à V.E. passarem à referir à V.E. los reparos, que proposan los 4 Collegis ab sos doctissims papers, y lo que havem conciderat digna de noticia per la mes asertada resolucio.
6. Lo primer reparo es del Collegi de Theologia, que concisteix en que los Doctores de dits Collegis, tenen dret adquirid de percebir propinas de tots los graus, y agregacions; à que se conforma lo Collegi de lleýs, dient que à jura los toca la percepcio de propinas

ÿ que per consequent no podria tenir lloc la dita gracia perque sels perjudicaria ab ella lo dit dret.

7. Empero es insubsistent lo dit reparo, majorment atesos los motius ab que fundan la percepcio de propinas, dient provenir (com es cert) de les ordinacions que feu ÿ donà V.E. ÿ lo savi Concell de Cent a la dita Universitat litteraria als 15 de octubre de 1629 per la ereccio del Collegis numero dels Doctors, de que se havien de compondrer ÿ lo que se havia exhigir de propina en los graus, ÿ actes de cada facultat (les quals ordinacions van umpressas ab lo titol: *Ordinacions, é nou redres fet per instauracio, e, reparacio de la Universitat del estudi General de la Ciutat de Barcelona* de hont se segueix, no poderse conciderar à jure la dita percepcio, derivant (com deriva) de estatut facultatiu, ÿ quel pot mudar, ÿ revocar V.E. ÿ lo savi Concell de Cent, com esta dit.
8. Lo Segon reparo es del Collegi de philosophia ÿ concisteix, en que semblant gracia no te concedida V.E. per los subjectes de las demes facultats, ÿ que axí no seria proporcionable se concedis per dos insignis en la facultad de predicacio, pero es de poca rellevancia lo dit reparo puix en altres facultats te V.E. concedida igual gracia.
9. Primerament V.E. ÿ lo savi Concell de Cent, tenen feta gracia de dos graus cada any gratis, en las facultats de Theologia ÿ Lleis, à favor de dos subjectes obtentors de les Catredillas, ÿ axi se agraduan finit los dos anys de sa lectura.
10. Secundo te feta V.E. axí mateix altre gracia de dos actes de Concesions pro Universitate majors ÿ menors per dos pobres estudiants sens pagar propinas als examinadors, ÿ Doctores Collegiats que las votan, ÿ habilitan, ÿ no sols conseguexen de V.E. aixsa merce, si no tambe la de manarlos donar à cada Conclusionista, sinquanta reals per lo cost de las Conclusions, del que se conclou, no esser verdader dado que V.E. no tinga feta gracia semblant respecte de les demes facultats.
11. Proposa tercer reparo lo Collegi de Lleys dient que si be su Illma. – à Canciller entra à tots los graus de totas facultats percebint propinas doblas, ÿ que aparexeria tenir igual dret ab los Doctors perque li concedis V.E. la dita gracia, com la qua concedi, V.E. à tots los Doctors per sos fills, ÿ nebots, pero que sí V.E. la otorgas

à dit Illm. Sr. Canciller, no seria igual, sino major, perque sempre seria certs tots los anys los subjectes per qui demana S. Ilma. lo que no milita ab sos fills y nebots, perque son sempre incerts.

12. Es tan discret lo sobredit reparo, com facil la satisfacio, perque à demes de concorrer en uns y altres subjectes igual raho de incertitud, noy ha persona que no se persuadesca per mes facil lo haverhi cada any dos graduandos fills, ò nebots, de 84 Doctors Collegiats que componan los 4 Collegis, que no dos estudiants insignes en lo exercici de la predicacio, ò que en cas de no haverhi un any dos fills ò nebots, no ni hage lo any seguent, quatre ò sis, y tal vegada mes.
13. Y encara que lo dit Collegi de Lleis allega de que no milita igual rahó entre su Illma com a Canceller, y los Doctors Collegiats assitaxan als graus, per lo examen, y aprobacio dels graduandos, es en virtut de altre statut facultatiu de V.E.: y Su Illma assisteix à tots, y en totas las facultats per fer los Conferimus als graduandos, que es acte mes preheminent, que no lo de la habilitacio, y examen.
14. Esta preheminenca se corrobora si se aten que los sumos Pontifices, y Serenissims Senyors Reys en qui sols resideix la facultat de conferir los graus, la ottorgaren à V.E. y V.E. la comunica à dit Illm. Sr. Canciller, usant de la dita facultat, y per conseguent ve à suposar, y suposa mes, en tots los graus que no tots los Doctors Collegiats, puix representa en ells à sa Santedat, à sa Magestat y à V.E. y axí es tant preheminent sa Illma per sa dignitat que no ho son tots los Doctors ab la sola laureola de son grau.
15. Quant mes, que etiam que V.E. se dignas concedir eixa gracia à dit Illm. Sr. Canciller, per ningun medi podria ser igual à la que te concedida V.E. anys ha als Doctors Collegiats per sos fills y nebots axí per los que han passat desde que feu V.E. lo dit estatut y gracia y en que su Illma ha fet gratis lo conferimus, com dels molts que se agraduaràn à cetero extante statuto.
16. Y finalment eixa nateixa gracia de graduar, fills i nebots la te concedida tanbe V.E. à tots los Doctors que son agraduats en altres Universitats, ab una modica propina, los quals en cas de arribar à veurerse un sol instant de per se després de agregats, logran mes merce que no sa Illma ab molts anys y per conseguent haventse

prejudicat à sa Illma ab un ÿ altre estatut, respecte de las propints doblas que li pertocan com à Canciller, en tots los graus sense haver fet à V.E. ninguna representacio, lo fa mes digne, perque li concedesca V.E. com à Canciller, la gracia que solicita, en recompensar del danÿ, ÿ perjudici, se li ha subseguit ab los dits estatuts.

17. Y encara que del fins assi discorregut, crehem deu tenir V.E. bastantment satisfets los reparos ponderats per los Collegis, ab tot es precis dir à V.S. de que nos apar, seria molt conforme, en V.E. ÿ savi Concell de Cent, lo fer dita gracia, premeditadas totas las circunstancias, que se atenan en tots los comuns, quant sels demana alguna merce, que son: *Qui demana, Per a qui, A qui ÿ À quin fi.*
18. *Qui demana*, es un Illm. Sr. Bisbe Pastor ÿ Prelat desta Ciutat ÿ Canciller de la dita Universitat Literaria, per sa dignidad. qui no sols te lo merit del gran zel que li devem tots, ab esta sollicitut sino que concorra en ell, com à tal Canciller, tota la facultat Pontificia, ÿ Regia, ÿ la de V. Exc., la qual no milita en ningun Dr. Collegiat.
19. *Per a qui la demana* es, per dos subjectes estudiants seglars, que ordinariament son fills de pobres Pares ÿ que no se agraduarien y altrament *eorum paupertas nomina obscuraret* ÿ aparexeria impropri en V.E. *non illos extollere*, com diu Solorzano ibi *sed et genus humanitatis noxiosissimum esse non illos extollere et premiis sollicitare de publico, quacumque in arte excellere reperiantur.*
20. *A qui demana*, es, à V.E. ÿ savi Concell de Cent, de qui se te experiencia haver fet semblants gracias, ÿ axi seria contra la gran caritat de V.E. lo negarse à dita merce, quant de ella se es pot resultarne lo früit, que se dexa conciderar, ÿ ultimament semblant genero de merces es de Princeps com diu lo matex Solorzano ibi *Discant igitur Principes inter precipuos thesauros suos ea reponere, quae in alendos, et sublevandos homines eminentioribus studiis, disciplinis, et aliis quibusvis, artificiiis, praeditos erogaverint.*
21. *A quin fin se demana* es perque puga haverhi en dita Universitat un seminari de predicadors insignes seglars Catalans (ÿ los mes fills de pobres pares) que ab la ensenÿansa de sa predicacio exiran à illustrar los pulpits de unas, ÿ altres parts per la salut esperitual de

les animes (de que sempre se necessita) y en particular perque tots aquells, que seran elegits Rectors sapian predicar, y ensenyar à sos parroquians lo verdader camí de la virtut.

22. Cert es (Exm. Sr.) que à mes de concorrer en V.E. los motius que se han ponderat deu premeditarse, que los Doctors que aportan la institucio dels graus, simbolisat ab una Piramida y Parra enroscada ab fruyt, y una corona Real à la cima, y lo letrero *Sic docti à potentibus sublimandi* no palan de que se pagassen propinas per los graus, per conciderarlos tal vegada com à debit de Justicia *doctis et bene merentibus*.
23. Rursus, perque si be aportan alguns Doctors que los graus tingueren son principi de un Emperador any 674 y de un Pontifice en lo any 1151, dels quals passà despres à las Universitats, y Academies de Espanya, no fan mencio de propines, sino que solament diuhn de que se elegian, per los graus los benemerits, y doctes en cada facultat.
24. De aquí se collegeix que axí com als doctes, insignes è eminents en qualsevol facultat, los afavoreix lo dret ab tantas gracias, privilegis, y prerogativas, no seria difficil lo trobarse venir compresa entre ellas la concessio dels graus gratis, maxime essent (com ho es) lo grau, la corona, ò primer premi de la aplicacio, y estudi en qualsevol facultat.
25. Y finalment sí en moltes Universitats se han concedit, y se consedeixen graus gratis per servir una campanya à la Magestat de un Rey Catholich (com ho hanfet en la Universitat de Lleida) com podrà V.E. dexar de concedirlos à sa Illma. per los que se aplicaran a servir à la Magestat divina en las palestras de la Predicacio alomenos un any, majorment trobantse erigida esta Universitat ad instar Illerdae.
26. Y per quant del que fins assí, se ha ponderat, no se han proposat à V.E. los medis ab que se poden y deuen disposar los dits certamens, nos apar tambe, de que V.E. ex nunch podria resoldrer (en cas se ottorque dita gracia) que los certamens se degan fer ab alguna Iglesia de la present Ciutat, devant lo Santissim Sagrament (que per a sempre sia alabat) lo dia que à V.E. li aparexera, assenyalar los punts pera predicar lo Cathedratic, que exercitara

- la lectura Cathedra de predicacio, concorrent en dits actes, tres ò quatre examinadors sinodals ad minus, dels que te S. Illma. destinats per los examens de las parroquials, fent relacio despres à V.E. dels subjectes que tendran per habils, y dignes, peraque de aquells ne puga elegir dos – Exm. Consistori donant al primer lo grau de facultat major, y al segon lo de facultat menor, conforme se demana en la primera peticio.
27. Ab esta diferencia, que respecte de no poderse prohibir, als que hauran cursat la facultat de Lleys y Canons, lo exercici de tan sant empleo, y que per estos seria de ningun util la concessio del grau de Theologia, per no poderse agraduar en dita facultat, som de sert de que V.E. podria tambe disposar, de que en lloch de dit grau en cas de ser primer elegit lo tal subjecte se li donàs y concedis gratis lo grau, agregacio y bachillerat de la sua facultat de Lleys y Canons, en lloc del grau de Theologia.
28. Sens que a la sobredita disposicio, en ordre à assistir à dits certamens, los Examinadors sinodals obsta lo discredet per los Collegis de Theologia, y lleys amb sos papers, dient en ells que seria contravenir als estatuts de la dita Universitat y transplantar al Palau de S. Illma. los actes de Universitat perque assentat per constant de que dit actos se ha de fer sino ab una Iglesia, per publicum concursus, y no ex altra part, resta desvenescuda la dita concideracio, y ultimament lo dit acte no se podria representar per acte de Universitat sino sols de V.E. per la eleccio dels subjectes, à qui hauran de conferir los dits graus.
29. Per tot lo que (salvo lo sentir indefectible de V.E. y savi Concell de Cent) pot molt be assentir V.E. à la dita gracia que solicita sa Illma.
30. Y passant a la significacio que tenim feta de que V.E. pot donar permissio peraque puga fundar qualsevol suis expensis la dita cathedra sems alterar lo curs de las demes, que te V.E. erigides en la Universitat nos apar tambe que V.E. noÿ deu tenir ningun reparo y les rahons que se aniran referint.
31. Es la primera perque ab la disposicio de la Butlla del Pontifice Nicolau quint, concedida a dita Universitat expressament se manà de que se ensenÿen en ella totas las facultats lictas ibi: *in omni*

*facultate licita legatur* y axí essent licita, necessaria, y tant del seveŷ de Nostre Senyŷor la ensenya de dita facultat, apar sera conforme a la dita Butlla la permissio y nova ereccio de la Cathedra de la dita facultat de predicacio.

32. Ni obsta lo reparo que han proposat a V.E. los quatre Collegis, de que seria superflua dita fundacio, trobantse erigidas en dita Universitat Cathedras de ascriptura, y Rethorica, ab les quals se ensenya la substancia y modos per la predicacio, porque se respongue la ensenya de las ditas Cathedras sempre seria molt distincta de la que se faria en la Cathedra que sa preten erigir, puix en esta seria lo blanch de son estudi, y ensenyan, lo exercici declamatori, y lo que han escrit y ensenyan los Sants Pares en sas Rethoricas sacras, com son Sant Agustí, Sant Antonino, y altres Sants Bisbes, y Prelats, lo que no se ensenya vuŷ, ab las ditas Cathedras de Escriptura y Rethorica.
33. Y quant en lo mes acrisolat dictamen, se volgues conciderar una mateixa ensenya, ni hauria dos, y no seria contrari a las disposicions de V.Exc. puix que en dita Universitat ni ha quatre de Lletas Humanas, dos Catredillas de Theologia y Lleŷs, y sis de philosophia, y la mateixa observansa se te en altres Universitats, ahont ni ha dos de un mateix institut.
34. Ni obsta lo segon reparo que pondero â V.E. lo Collegi de Theologia dient que esta Universitat fonch erigida *ad instar* de las de Lleŷda, Perpignya, y Tolosa, y que per consequent no estant erigida en ditas Universitats semblant Cathedra de predicacio (com se creu) no seria conforme â la dita clausula *ad instar* sa ereccio, porque se respon que la dita clausula no se ha entes may respecte de las Cathedras, sino en orde â la participacio, y goso dels privilegis que tenien â les ores ottorgats y concedits las ditas Universitats y esta intelligencia â mes de ser molt juridica la ha observada sempre V.E. en los casos que ha volgut erigir, y suprimir Cathedras, puix may â tingut la mida si en ditas Universitats estaven erigidas, ò suprimidas sino solament si era de conveniencia ò no a la dita Universitat erigir, ò suprimir aquellas porque altrament no ne haurian erigidas sis de Filosofia, quant en duas Universitats de Lleŷda y Perpignya sols sen troba tres de fundades.

35. La segona rahó que apar pot persuadir à V.E. dita permissio se funda ab la ponderacio que fa lo Collegi de Lleys ab son paper (parlant la Clementina prima de magistris sobre la extincio de la Cathedra de Hebreu que se pretenia supprimir) dient que esta no se podria suprimir, axi per la disposicio de dita Clementina, com per ser de suma importancia la explicacio de dita llengua per la predicacio; luego ab major rahó se ha de confessar, de que sera de mes importancia la incorporacio de dita nova Cathedra de predicacio, ab la qual se ensençara que institut lo tot, de tan llohable exercici.
36. La tercera raho que apar pot inclinar a V.E. à donar dita permissio se infereix de altre ponderacio que fa lo dit Collegi de Lleys sobre lo mateix assumpto de dita Cathedra de hebreu, ab la qual assento que lo lustre de las Universitats grans, no concisteix en que *pateant omnibus*, sino en que *omnia pateant in ea*, tenint per est effecte fundadas Cathedras de totas facultats, que ve à ser lo mateix que se ha dit de la clausula sobre expandida *un omni facultate licita legatur*: Luego per esta matexa raho de universaliter *et ut omnia pateant in ea* seria molt del lustre y estimació à V.E. y de dita Universitat la ereccio de dita Cathedra, majorment haventni de fundadas en dita Universitat 4 de lletras humanas, ò gramática, altre de Grech, altre de Hebreu, altre de Aritmetica y en moltes Universitats tambe altres de Escot, de Durando, de Musica, y de art militar, que son totas las mes, de menor importancia ò consecuencia que no la de predicacio.
37. Per tot lo que (salvo la discretissima censura de V.E.) nos par que pot y deu ottorgar V.E. y lo savi Concell de cent la permissio de fundar nova Cathedra de predicacio en dita Universitat per qualsevol persona que vulla fundarla à sos gastos propis axi com la otogà, y concedi V.E. en la que se troba fundada dita de Doña Marina, dumodo no se altere o perturbe lo curs y ensençansa de la de Hebreu y de las demes que se troban erigidas en dita Universitat y à condicio que lo Cathredatich que se eligira hage y dega ser Ecclesiastich Catala seglar y graduat en facultat major.
38. Y en concideracio que sobre una y altre gracia se pot oferir haver de discorrer, y ançadir algunas cosas precissas per la direccio, estabilidad, y firmesa de ditas merces nos apar que V.E. podria

cometre la disposicio dellas als Exms. Srs. Consellers, y junta de estudi, peraque sian servits disposarho conforme millor los aparexera convenir à major gloria de Deu Nostre Sr. en benefici publich, y particular de V.E. y de sos Ciutadans, y del Lustre, y credit de la dita Universitat, y Studi general de V.E. no apartantse en res del substancial expressat en lo present paper y resumen.